

Wäinö Aaltosen museon Kehonkuva-näyttelyssä (20.10.2017–14.1.2018) käsitellään kehollisuuden kokemista ja kuvaamista nykyaiteen keinoin. Teokset eivät anna valmiita vastauksia, vaan tarjoavat virikkeitä miettiä näyttelyn teemoja ryhmässä ja itse, omakohtaisesti. Keskeisiä teemoja ovat muun muassa kysymykset identiteeteistä ja niiden performatiivisuudesta, rooleista ja normatiivisuudesta. Tästä materiaalista löytyy opettajille vinkkejä ja työkaluja näyttelyn käsitteilyyn luokkien kanssa.

Materiaali on suunniteltu erityisesti yläkouluissa ja toisen asteen oppilaitoksissa käytettäväksi, mutta myös muiden luokka-asteiden opettajat voivat halutessaan soveltaa sitä ryhmälleen sopivalla tavalla.

Opettaja voi valita seuraavista tehtävistä omalle ryhmälleen parhaiten sopivat – tarjolla on ryhmätehtäviä ja keskustelunavauksia ennen vierailua, sen aikana tai jälkeen käytettäväksi. Ne herättelevät ajatuksia näyttelyn aihepiireistä, tukevat vuorovaikutteisen näyttelykokemuksen rakentamisessa sekä auttavat avaamaan ja syventämään teosten synnyttämiä pohdintoja yhdessä myös jälkikäteen. Lisäksi ennen-materiaali tarjoaa tarpeellista taustatietoa muutamasta näyttelyn teoksesta.

Museovierailua suunnitellessa kannattaa ottaa huomioon, että näyttelyssä on mukana sellaisiakin teoksia, joiden kokeminen yhdessä koko ryhmän kanssa ei ole mahdollista, kuten Essi Kausalaisen ääniteos tai Reija Meriläisen ja Aurora Reinhardin videoteokset, joiden ääninauhojen kuunteluun on käytössä rajattu määrä kuulokkeita. Jos mahdollista, varatkaa aikaa myös siihen, että näihin teoksiin tutustutaan itsenäisesti.

ENNEN VIERAILUA

I

Ota selfie. Jos haluat, voit lisätä filtlerin, rajata tai muuten muokata kuvaa.

Keskustelkaa pienryhmissä:

Miten poseerasit kuvassa? Millaisen kuvakulman valitsit? Hymyilitkö?

Otitko useamman kuvan ennen kuin olit tyytyväinen? Millaisia muokkauksia teit valitsemaasi kuvaan?

Aiotko postata selfien somessa, missä? Voisitko käyttää sitä profiilikuvana?

Kuvaa ei välttämättä tarvitse näyttää kenellekään, mutta pidä se muistissa, sillä tästä selfiestä saataan puhua vielä museovierailun aikana.

II

Katsokaa yhdessä Rihannan musiikkivideo ja Calvin Kleinin miesten alusvaatemainoksia. Molemmat liittyvät Artor Jesus Inkerön teoksiin, videoteokseen Rihanna (2015) ja banderolliin Justin (2016). Jälkimmäinen on näyttelyn ensimmäinen teos, joka nähdään jo ulkona museoon tullessa (ja materiaalin etusivulla). Kannattaa siis pitää silmät auki heti ovelta asti!

Rihanna, *FourFiveSeconds*: <https://www.youtube.com/watch?v=kt0g4dWxEBo>

Calvin Klein -brändin mainoskuvia googlen kuvahaussa: www.google.fi/calvinklein.advertisements

Millaista ihmiskuvaa tämä video ja mainoskuvat edustavat ja välittävät? Miten niissä tuodaan esiin sukupuoliisuutta? Löysittekö mainoskuvien joukosta Inkerön teosta inspiroineen kuvan, jossa on mallina Justin Bieber?

Tämän linkin takaa nähdään, kuinka Justin Bieberin mainoskuvaa on käsitelty:

<https://petapixel.com/2015/01/09/unretouched-photo-justin-biebers-calvin-klein-shoot-reveals-photoshop-enhancements/>

Verratkaa ennen–jälkeen-kuvia keskenään. Millaisia muokkauksia kuvaan on tehty?

III

Youtubesta löytyy huippusuosittu suomalainen Hydraulic Press Channel. Katsokaa yhdessä kanavan traileri ja jos ehditte, jokin muukin esimerkkivideo. Hydrauliiikkaprässi-kanava liittyy Reija Meriläisen videotekseen Crush (2016).

Hydraulic Press Channel Trailer: www.youtube.com/hydraulicpresschanneltrailer

Kuinka moni tiesi kanavan jo entuudestaan, missä olette kuulleet siitä? Minkähän vuoksi kanava on niin suosittu?

VIERAILUN AIKANA

I

Omaa museovierailua taltioidaan usein ottamalla kuvia taideteoksista tai itsestä näyttelyn keskellä. Tästäkin WAMin näyttelyssä kuvien ottaminen on sallittua, kunhan salama on pois päältä. Oppilaat jakautuvat max viiden hengen pienryhmiin, joissa otetaan museoselfiet.

Näyttelyn kiertämisen jälkeen oppilaat valitsevat kukin yhden teoksen, jonka kanssa kuva otetaan. Selfien tulisi olla tavalla tai toisella vuorovaikutteinen esikuvansa kanssa: kommentoida tai lisätä lähikohdasta toimineeseen teokseen jotain tai jatkaa sen tarinaa. Keskustelkaa ensin pienryhmissä selfie-ideoista ja kuinka ne olisi paras toteuttaa. Jos kuvaajan idea niin vaatii, muut ryhmän jäsenet voivat auttaa kuvan ottamisessa. Kuvaamiseen käytetään ryhmäläisten omia kännykkäkameroita.

Museoselfieitä ja muita museossa otettuja kuvia voidaan katsoa myöhemmin yhdessä koko ryhmän kesken ja keskustella niistä. Miten kuvissa esiinnyttään? Syntyikö samojen teosten äärellä monta samanlaista selfietä? Osaatteko arvata, miksi kuvaaja on valinnut tietynlaisen ilmeen, poseerauksen tai

asennon? Onko moni koittanut matkia taideteoksessa nähtyä kehonkieltä tai ilmeitä, kuten Artor Inkerökin tekee teoksissaan kuville julkisuuden henkilöistä?

Jos selfieitä tahdotaan jakaa sosiaalisessa mediassa, merkitkää mukaan myös alkuperäisen taideteoksen ja sen tekijän nimet; ne saa kätevästi muistiin kuvaamalla teostiedot näyttelyssä. Voitte käyttää esimerkiksi seuraavia hashtageja:

#wamuseo #kehonkuva

Muistattehan museosäännöt ja huolehditte teosturvallisuudesta myös selfieitä otettaessa. Koska tehtävä vaatii oppilaiden omatoimista kulkemista näyttelytilassa, se voidaan toteuttaa vain luotettavan ryhmän kanssa, silloin kun museo on auki ja näyttelyvalvojat paikalla.

//

Näyttelyn taideteokset avautuvat usein parhaiten, kun niistä saa hiukan taustatietoa ja niistä voidaan keskustella yhdessä. Tässä on listattuna muutamia kysymyksiä ryhmän kanssa yhdessä pohdittaviksi. Kysymykset on listattu taiteilijakohtaisesti.

Artor Jesus Inkerö:

Mikä on Inkerön kehollinen projekti ja miten se näkyy taideteoksissa?

Millaisia kehoja nähdään yleensä mediassa ja mainonnassa? Vastaavatko ne todellisuutta?

Onko ok muokata julkisuuden henkilön vartaloa mainoskuviin? Miten perustelet vastauksesi?

Millaista on perinteisesti naiselliseksi tai miehekkääksi koettu kehonkieli? Vastaako se todellisuutta?

Aurora Reinhard:

Videoteos on näyttelyn vanhin työ, vuodelta 2002. Miten nykyään puhutaan sukupuoli-identiteeteistä, oman sukupuolen kokemisesta? Mitä tarkoittaa esimerkiksi *muunsukupuolisuus* tai *queer*?

Miten sukupuolta esitetään? Voiko sukupuoleen pukeutua?

Minkähän vuoksi taiteilija on halunnut olla itse mallina valokuvissaan?

Salla Tykkä:

Millaiselta elämä sisäoppilaitoksessa vaikuttaa?

Verratkaa Artor Inkerön ja Tykän videolla esiintyvien lasten kehollisia projekteja. Kuka on tehnyt päätöksen siitä, että keho laitetaan ääri rajoilleen?

Miten Suomessa kontrolloidaan kehoja, niiden olemista ja toimimista, esimerkiksi koululiikunnassa tai julkisissa tiloissa?

Miten museo kontrolloi ihmisiä?

Iiu Susiaja:

Sopiiko yksi koko kaikille? Pitääkö kaikkien mahtua samaan muottiin?

Millaisen kuvan itsestään taiteilija antaa teoksessa?

Mikä on omakuvan ja selfien ero?

Reija Meriläinen:

Mistä seinälle ripustetut *Passions*-veistokset on tehty? Mitä ne esittävät?

Onko veistos hauska vai ällöttävä?

Veistos ja videoteos *Crush* vetoavat hiukan samoihin aisteihin, miltä niiden katsominen tuntuu?

Millainen tunnelma on *En Garde* -teoskokonaisuudessa?

Essi Kausalainen:

Miltä museossa oleminen ja liikkuminen tuntuu kehossa?

Miten museotila eroaa vaikkapa koulusta ja miksi? Mistä syistä esimerkiksi WAMin museorakennuksesta on tehty tällainen?

Sini Pelkki & Jani Ruscica:

Oletko nähnyt joskus elävän patsaan? Missä ja millaisen?

Mitä materiaalia videossa esiintyvän elävän veistoksen maskeeraus jäljittelee?

Niina Tervo:

Mitä veistokset esittävät? Mistä materiaalista ne on tehty?

Mitä erilaista on videon elävässä veistoksessa, näissä veistoksissa ja Wäinö Aaltosen veistoksissa?

Entä mitä samaa?

Millaista liikettä materiaaliin sisältyy? Millainen rooli käytetyllä materiaalilla on taideteoksessa?

VIERAILUN JÄLKEEN

/

Pohtikaa, mitkä taideteokset tai asiat hämmensivät tai kiinnostivat vierailulla eniten. Jokainen kiteyttää ajatuksensa yhteen kysymyslauseeseen. Mitä haluaisit kysyä vaikkapa taideteoksen henkilöltä, teoksen tekijältä tai muilta katsojilta?

Yhden kysymyksen muotoileminen voi olla yllättävän haastavaa. Joskus hyvän kysymyksen esittäminen on kuitenkin tärkeämpää kuin valmiin vastauksen antaminen. Hyvä kysymys avaa uusia polkuja ajattelulle ja keskustelulle.

Koko ryhmän kysymykset käydään läpi kirjoittamalla ne näkyville esimerkiksi valkokankaalle tai taululle. Kysymykset luetaan ääneen ja pohditaan, millaisia vastauksia niihin voidaan yhdessä löytää.

//

Sarjakuvan keinoin voi kertoa kokonaisen tarinan tai oivalluksen vain muutamalla kuvalla. Opiskelijat piirtävät vierailun pohjalta oman kolmen ruudun sarjakuvastripin. Aiheena on yksi näyttelyvierailun aikana valittu taideteos ja siitä heränneet ajatukset.

Materiaalit:

Paperia

Lyijykynä luonnosteluun, pyyhekumi

Musta tussi lopullisiin ääriviivoihin

(Paksumpi musta huopakynä pintojen värittämiseen)

Oppilaat käyttävät sarjakuvansa lähtökohtana yhtä näyttelyvierailun aikana valitsemaansa teosta. Mitä ajatuksia teos herätti? Ajatukset on hyvä kiteyttää muutamalla lauseella ennen varsinaisen piirtämisen aloittamista.

Kokoa ajatuksistasi kolmen ruudun sarjakuva. Luonnostelee se lyijykynällä A5-paperille:

1. Luonnostelee ensin ruutuihin tekstin ja hahmojen paikat. Käytä tekstiä mahdollisimman vähän.
2. Piirrä hahmot oikeaan asentoon ensin tikku-ukkoina ja lisää sitten hiukset ja vaatteet.
3. Piirrä vain oleellinen ja sijoita tärkein etualalle isoon kokoon.
4. Liioittele hahmojen tunnetiloja ilmeillä. Piirrä halutessasi kuviin liikettä ja ääntä.
5. Älä turhaan viilaa luonnosta, vaan jätä korjausten tekeminen lopulliseen sarjakuvaan.

Varsinainen sarjakuva tehdään suurempaan kokoon A4-paperille:

1. Piirrä ensin lyijykynällä. Aloita teksteistä ja piirrä vasta sitten puhekuplat, jotta teksti mahtuu.
2. Tekstin ja hahmojen on oltava isoja, jotta ne näkyvät myös pieneen kokoon kopioituna.
3. Vahvista valmiin sarjakuvan ääriviivat ja tekstit tussilla, ja kumita lyijykynän jäljet pois.
4. Muista lisätä oma nimesi sarjakuvan alareunaan.

Opetusmateriaalia sarjakuvan tekemisestä:

Suomen sarjakuvaseura ry:n blogi Sarjakuvan ABC

<http://sarjakuvablogit.com/sarjakuvan-abc2/>

Ilpo Koskela: Pieni opas sarjakuvan piirtämiseen (2007)

<http://www.lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2016/02/piirtamisopas20s1.pdf>

Seinäsarjakuvan tekeminen Maailman Sarjakuvat ry:n sivuilla

<http://www.worldcomics.fi/files/8013/5573/5305/finnish-wallposter-manual.pdf>

Materiaalin ovat laatineet projektisihteeri Pauliina Nyqvist ja taidepedagogi Anna Perälä.

27.10.2017